

Jaarverslag en Bestuursverslag 2021

Voorwoord van de Voorzitter

Het was wederom een lastig jaar voor het DAC. Coronamaatregelen dwongen tot regelmatige sluitingsperiodes of zeer beperkte openstelling voor publiek en voortdurende aanpassingen van de programmering. De opening van de tentoonstelling Dudok als stedenbouwer moest worden uitgesteld, evenals een feestje ter gelegenheid van het verschijnen op 31 december 2020 van de publicatie *Dudok by Iwan Baan*, waarvoor oud-directeur Indira van 't Klooster nog het initiatief had genomen. Toch ging de geest niet uit de fles, door digitale herprogrammering door directeur Patricia Alkhoven en niet aflatende inzet van programma-coördinator Philippine Mochel en vele vrijwilligers. De website werd inhoudelijk verbeterd en uitgebreid, met teksten van architectuurhistorica Joke Reichhart. Ook werd samenwerking gezocht met Hilversumse erfgoedhoeders t.b.v. het tijdelijke cultureel-maatschappelijke initiatief Tante Jans, in gebouw Silverpoint.

Het bestuur kwam in (online) bestuursvergaderingen zes keer bijeen en concentreerde zich op aansturing van beleid, begroting, subsidieaanvragen en programmering. Bestuursleden stonden de directeur waar mogelijk en noodzakelijk in de praktijk terzijde. In maart namen voorzitter en penningmeester of secretaris deel aan een drietal (online) gesprekken met bureau Berenschot ten behoeve van de herijking van het gemeentelijke cultuurbeleid. In het voorjaar kwam het bestuur fysiek samen op een 'heidag' over de toekomst van het DAC, mede in verband met het naderende vertrek van de directeur. Gesprekken over de invulling van de vacature en sollicitatieprocedure vonden daarna plaats. Op 16 juli viel het unanieme bestuursbesluit om Luuc Jonker per 15 oktober als directeur van het DAC aan te stellen. Op 21 oktober werd met een receptie samen met medewerkers en vrijwilligers, afscheid van Patricia Alkhoven genomen; een nieuwe uitdaging wachtte haar als hoofd collecties van het RKD. De nieuwe directeur Luuc Jonker is voortvarend van start gegaan. Het bestuur is blij met zijn grote inzet voor een jonger publieksbereik en activiteiten met scholen van lager en middelbaar (beroeps) onderwijs, plus aandacht voor actuele programmering. Als cultureel verbinder is hij gefocust op samenwerking met leden van het brede Hilversumse cultuurnetwerk dat tot meerwaarde voor heel Hilversum zal leiden.

We blijven voorzichtig en houden fysiek voldoende afstand, maar gaan vol vertrouwen in de toekomst van het Dudok Architectuurcentrum verder. De tuinstad, door Dudok ontworpen en door hem en talloze architecten van naam vormgegeven, bovendien omringd door beschermde natuurgebieden, heeft als woon – en werkgebied een mooie geschiedenis, maar vooral grote betekenis voor de toekomst. Bij debatten over verdichting, klimaatverandering, inclusiviteit, duurzaamheid en herontwikkeling is een belangrijke rol weggelegd voor een actief en betrokken architectuurcentrum!

• Inleidend

Pandemie

Waar 2020 een bewogen jaar was door het uitbreken van de pandemie als gevolg van het coronavirus werd ook 2021 getekend door een scala aan maatregelen en aanpassingen. Voor het DAC een bijna onmogelijke opgave om in deze dynamiek een congruent en degelijk programma te plannen en uit te voeren. Vol energie en creativiteit is gezocht naar de mogelijkheden voor publieksactiviteiten en kansen online, en is van de voorgenomen

jaarprogramming binnen de mogelijkheden het beste gemaakt. Helaas is de realiteit ook dit jaar dat veel plannen en afspraken helaas geen doorgang konden vinden of in een sterk aangepaste vorm zijn uitgevoerd.

- **Kwantitatief bereik bezoekers in het DAC**

Rondleidingen en excursies

De maanden januari tot en met mei was het DAC, zoals alle culturele instellingen in Nederland, gesloten voor publiek. Vanaf juni is het DAC waar mogelijk, maar beperkt, opengesteld geweest voor publiek. Vooral tijdens de zomermaanden en in het najaar heeft toch een redelijk aantal bezoekers het DAC weten te vinden. Zelfs het aantal maatwerk rondleidingen was gezien de omstandigheden fors. Het jaar werd weer afgesloten met een totale lockdown, waardoor bijvoorbeeld altijd populaire lichtrondleidingen in de donkere dagen rond kerst niet konden doorgaan.

Bezoekersaantallen

Dudok Architectuur Centrum	2021												totaal			
	2019	2020	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	OMD		oktober	november	december
Totaal DAC reguliere rondl. en expo	10862	4427	0	0	0	0	0	175	270	356	790	4186	180	167	102	6226
Rondleidingen op maat	2820	561						131	43	53	238		154	580	45	1244
Totaal DAC	13682	4988	0	0	0	0	0	306	313	409	1028	4186	334	747	147	7470

- **Evenementen, projecten en tentoonstellingen**

Het thema van het DAC voor het jaar 2021 'stadslandschap' is gekoppeld aan het landelijk jaarthema 'Ode aan het landschap'. Een ode aan Hilversum als tuinstad met ruimte voor natuur en groen en een opmaat naar de nieuwe omgevingswet.

Stadsgesprekken

Helaas konden de geplande fysieke stadsgesprekken in winter en voorjaar geen doorgang vinden. Als alternatief, ook voor het voorgenomen plan voor een architectuurcafé, startte directeur Patricia Alkhoven een serie gesprekken met architecten, opgenomen onder de titel 'aan de tafel van Dudok'. Ze gingen alle over de toekomst van Hilversum. Uitgangspunt vormde de op 31 december 2020 verschenen publicatie *Dudok by Iwan Baan*. De volgende gesprekken vonden plaats en zijn digitaal beschikbaar via de website van het DAC Frank Roodbeen (Roodbeen Architecten B.V.); stedenbouwkundig supervisor 1221 Wim Voogt (Okra); landschapsarchitect Jasper Nijveldt (bureau Karres en Brands), Jeroen Schoots, Peter Defesche (Defesche van den Putte), Charlotte ten Dijke (Tangram), Sophie Keulemans (Cordaan) <https://www.dudokarchitectuurcentrum.nl/activiteiten/aan-tafel-bij-dudok>

Stadsgesprek Heel Hilversum bouwt (online op 10 februari)

In het rechtstreeks digitaal uitgezonden stadsgesprek werden de thema's duurzaamheid en circulariteit besproken door architect Thomas Rau (initiatiefnemer materiaalpaspoorten

'Madaster'), Mo Smit (TUD docent en onderzoeker natuurlijke en inheemse bouwmaterialen) en wethouder duurzaamheid en erfgoed Bart Heller. Bezoekers participatie bleef beperkt door onvolkomenheden in de digitale techniek.

Stadsgesprek 'Hoe hot is Hilversum' (22 juni in het MCO)

Gesprek over de spanning tussen klimaatopgaven, stedenbouw en architectuur. Wat betekent de klimaatverandering voor de fysieke leefomgeving: over ervaringen van burgers. Publiek ging op basis van 5 stellingen en onder leiding van de directeur in debat met een panel bestaande uit Bart Heller, Jaap Hoogendoorn, Mo Smit, Joost Bennekers en Jeroen Pool.

Stadsgesprek 'Thuisvoelen in Hilversum' (13 september in het MCO)

Een gesprek georganiseerd in samenwerking met bureau Stadsforum naar aanleiding van onderzoek in de Metropool Regio Amsterdam. Vertrekpunt vormde een minidocu van Roland Duong over de reacties van diverse inwoners in Hilversum op dit thema. Guido Wallagh leidde dit stadsgesprek dat vele tongen losmaakte.

Dag van de Architectuur - 19 juni 2021

Dag van de jonge ontwerper. In samenwerking met de TU Delft hebben 12 jonge ontwerpers een onderzoek verricht voor klimaatplannen voor het mediaplein. Helaas kon een fysieke presentatie van de cases geen doorgang vinden en is voor een online variant gekozen.

Open monumentendagen 10 - 11 en 12 september 2021

Thema van dit jaar "mijn monument is jouw monument"

Meer dan een openstelling van een beperkt aantal van 30 monumenten was niet haalbaar. In totaal hebben 4800 bezoekers een monument bezocht. Dit is 45% meer dan in coronajaar 2020, maar nog altijd fors minder dan de gebruikelijke 7000. Een fietstocht, georganiseerd in samenwerking met Albertus Perk was volgeboekt.

Bijzondere voorstellingen waren er bij Wolfsdrevuik, in het MCO, de bibliotheek, de grote kerk en het raadhuis. Dit alles in samenwerking met het Erfgoedfestival Gooi en Vecht 'Grensverleggers' onder leiding van regioconservator Laura Grijns. Tijdens de OMD stond voor het raadhuis de attractie 'Gooische Moordenaar', een minitrein die met behulp van virtual reality passagiers een reis door de tijd liet maken. De opening van de OMD vond plaats in de boekhandel Voorhoeve in het door Dudok ontworpen C&A-pand, met een toespraak van de directeur, een lezing over de publieke waarde van monumenten door de voorzitter en over het belang van monumenten voor Hilversum van Bart Heller, wethouder erfgoed en natuurlijk een rondleiding door het gebouw.

Al met al een geslaagd weekend met positieve reacties vanuit de bezoekers.

Leergang 'Ken je omgeving'

In samenwerking met de Stichting Omgevingseducatie en onder leiding van cultuurcoach Rhodé Hoorn, is vanaf februari een driedelige leergang 'ken je omgeving' ontwikkeld. De cursusavonden, waaraan ook gastsprekers uit het werkveld van gebiedsontwikkeling en erfgoed deelnamen, vonden online in mei en juni plaats, maar de fietstochten in de stad fysiek. Docenten: de Hilversumse historicus Pieter Hoogenraad, architectuurhistorici en erfgoeddeskundigen Annette Koenders en Irmgard van Koningsbruggen. Het aantal

deelnemers was **40** en de reacties zeer positief. De cursus zal in 2022 – geactualiseerd – worden herhaald..

Educatie

Medio november is een start gemaakt met een educatief programma dat ontwikkeld is in samenwerking met Stichting Omgevingseducatie. De Lorentzschool heeft het spits afgebeten met een rondleiding door het raadhuis en een serie lessen in de omgeving van de school.

Tentoonstellingen

'Dudok als stedenbouwer'

In de tentoonstellingsruimte van het DAC is op 17 mei de tentoonstelling over stedenbouwkundige ontwerpen van W.M. Dudok geopend. Deze presentatie van plannen, schetsen en ontwerpen, ook niet uitgevoerde, plus foto's en recensies in kranten en tijdschriften geven inzicht in Dudoks manier van werken en zijn visie op stedenbouw, zowel in het interbellum als in de wederopbouwperiode. Curator: architectuurhistorica Evelien van Es m.m.v. Herman van Bergeijk van wie bij de opening een publicatie in eigen beheer verscheen.

Fototentoonstelling 'Dudok als stedenbouwer' in de raadhuisgang

Grote afdrukken van een selectie van foto's gemaakt in Hilversum voor het boek *Dudok by Iwan Baan* zijn, met informatie in woord en beeld over zijn Hilversumse projecten in de raadhuisgang opgehangen. Een prachtig overzicht in beeld van Dudok als stedenbouwer en architect in Hilversum.

Tentoonstelling 'Dudok als stedenbouwer'

In de tentoonstellingsruimte van het DAC en in de raadhuisgang is in het najaar een overzichtstentoonstelling gepresenteerd met een aantal nooit gerealiseerde plannen van Dudok. Deze plannen en ook tekeningen geven een prachtig beeld van zijn manier van werken en van zijn visie op stedenbouw.

Tentoonstellingen 'Retour Hilversum/nooit gebouwd Hilversum'

In samenwerking met de afdeling beheer vaste collectie gemeente Hilversum is in een deel van het gebouw Silverpoint 'Tante Jans' een tentoonstelling ingericht rondom het 100 jarig bestaan van de NSF in combinatie met een tentoonstelling over 'nooit gebouwd Hilversum'. Middelpunt van de tentoonstelling is een maquette van Hilversum in 1850, gemaakt op initiatief van Albertus Perk in 1990. Onderdeel van de tentoonstelling was een special rondom het door Dudok ontworpen en inmiddels gesloopte verkeershuisje. Dit naar aanleiding van den publicatie van architectuurhistorica Joke Reichardt.

Tentoonstelling 'waar klokken zingen'

November 2021 is de restauratie van het carillon in de raadhuisstoren gereed. Om hierbij stil te staan is in de raadhuisgang en in de toren een tentoonstelling ingericht met als titel 'waar klokken klinken'. De aanleiding voor het carillon en historisch beeldmateriaal en tekeningen van de toren worden getoond en geven een prachtig beeld van de schoonheid en complexiteit van het carillon.

Podcast Erfgoedfestival

In het kader van het festivalthema Grensverleggers spraken Joke Reichardt en Irmgard van Koningsbruggen in een podcast over Dudok als grensverlegger. (14 juli 2021)